

logopèdia

Revista del Col·legi de Logopedes de Catalunya
[37] desembre de 2020

ENS REINVENTEM

AQUESTA REVISTA
CONTÉ UN PÒSTER

EUROCIU

La Matriu de Comunicació i les Fites per a la Comunicació

La valoració de les competències comunicatives a les entitats socials d'atenció a persones amb paràlisi cerebral i pluridiscapacitat

Cristina Carol, logopeda (Fundació El Maresme) Col. núm. 08-2692; **Tanit de Juana**, logopeda (Associació Esclat) col. núm. 08-4226; **Sandra Delgado**, psicopedagoga (Fundació El Maresme); **Júlia Filella**, logopeda (Prodiscapacitats Fundació Privada Terrassenca) Col. núm. 08-4446; **Carme Forgas**, logopeda (Fundació l'Espiga) Col. núm. 08-1045; **Lidia Jaramillo**, logopeda (Institució Balmes) Col. núm. 08-4344; **Laura Lacárcel**, logopeda (Fundació ASPACE Catalunya) Col. núm. 08-3608; **Lola Maté**, logopeda (Associació Aremi); **Gemma Puigfel**, logopeda (Nexe Fundació) Col. núm. 08-2033; **Gádor Regueira**, logopeda (ASPACE Coruña); **Samuel Rodríguez**, psicopedagog (Institució Balmes); **Sara Torrents**, logopeda (Nexe Fundació) col. núm. 08-3617; **Maite Tous**, logopeda (APPC Tarragona). Coordinador: **Xavier Franch** (FEPCCAT).

ANTECEDENTS

El curs 2016-2017, la Confederación ASPACE va iniciar el projecte Talento ASPACE. Es tractava d'un programa per gestionar el coneixement acumulat dins les entitats membres i promoure l'intercanvi de bones pràctiques d'intervenció en diferents àrees. La Federació de la Paràlisi Cerebral i la Pluridiscapacitat de Catalunya (FEPCCAT) va ser l'encarregada de coordinar el desenvolupament del projecte en l'àmbit de les entitats catalanes i va gestionar un grup de treball centrat en els sistemes augmentatius i alternatius de comunicació (SAAC) i l'autonomia personal.

Fruit de l'experiència de les professionals que en formaven part i del treball tècnic, es va posar de manifest una manca d'objectivitat i sistematització en els processos de valoració de la comunicació i de les competències comunicatives tant de l'alumnat com de les persones adultes usuàries dels diferents serveis de les entitats participants.

Durant l'exercici 2017-2018, les logopedes i psicopedagogues integrants del grup van tractar de tancar aquest buit i es van familiaritzar amb recursos que podien ser d'utilitat en el seu dia a dia pel que fa al registre de les valoracions i la presa de decisions. L'any 2019, les professionals, pertanyents a l'Associació Aremi, Associació Esclat, APPC Tarragona, Fundació El Maresme, Nexe Fundació, Institució Balmes, Prodiscapacitats Fundació Privada Terrassenca, Fundació l'Espiga, Fundació ASPACE Catalunya i ASPACE Coruña, es van unir per fer un nou pas endavant en aquesta línia. Era necessari implementar de manera sistemàtica en les entitats socials dues de les eines que havien generat consens: la Matriu de Comunicació, elaborada per la Universitat d'Oregon, i la taula Fites per a la Comunicació, creada per l'empresa BJ Adaptaciones a partir del document AAC Goal Grid de la companyia Tobii Dynavox. El grup de treball pretenia comprovar si aquestes eines servien per a l'avaluació de les necessitats de comunicació de les persones usuàries de les entitats esmentades, les quals tenen paràlisi cerebral i/o pluridiscapacitat i grans necessitats de suport, i si podrien millorar la seva intervenció professional.

INTRODUCCIÓ

L'avaluació i la intervenció estan íntimament lligades. De fet, es consideren els processos més significatius de l'activitat educativa. És necessari, per aquest motiu, que l'avaluació tingui com a finalitat buscar respostes a les necessitats de la persona: capacitats, habilitats, contextos i altres demandes de comunicació. Baumgart (1996) apunta que l'avaluació ha d'anar dirigida a buscar solucions pràctiques. D'aquesta manera, **l'avaluació facilita i possibilita el procés de presa de decisions imprescindible per a la intervenció**. La perspectiva de l'avaluació, per tant, se centra en la persona, ja que, tal com afirmen Stephen von Tetzchner i Harald Martinsen (1993), **la perspectiva centrada només en el diagnòstic rarament aporta mesures d'habilitació útils en el marc de la intervenció educativa**. **L'avaluació, en conseqüència, ha de recollir informació rellevant per donar resposta a les necessitats de les persones que utilitzen comunicació augmentativa**.

Per comprovar l'efectivitat d'ambdós recursos a la llum del que hem mencionat fins ara, **les participants del grup de treball es van comprometre a reavaluar les competències comunicatives del màxim nombre possible d'alumnes i/o usuaris de les entitats on treballaven, i a comentar les impressions que n'extreien a les reunions tècniques**. En total, van passar la Matriu i les Fites a un total de 96 persones: 55 alumnes de centres d'educació especial d'entre 0 i 21 anys, i 41 usuaris de serveis per a adults, de més de 18 anys. Tots ells tenien paràlisi cerebral i/o pluridiscapacitat. Així doncs, presentaven discapacitat motriu amb diferents graus d'afectació, discapacitat intel·lectual, trastorns sensorials, i trastorns de la salut física i/o mental associats. El conjunt de trastorns afectava la capacitat comunicativa en l'àmbit de la parla i del llenguatge. L'intercanvi que es va produir al llarg de les cinc reunions tècniques que es van celebrar va permetre assenyalar aspectes positius i negatius d'ambdues eines i contraposar l'avaluació que en sorgia amb les que es duïen a terme fins al moment, en què el protagonisme el tenia generalment un únic professional i en les quals predominava l'observació qualitativa i el seguiment del cas sense altres eines avaluatives, o amb recursos propis de l'entitat no estandarditzats.

LA MATRIU DE COMUNICACIÓ I LES FITES PER A LA COMUNICACIÓ

La Matriu de Comunicació (www.matrizdecomunicacion.org) és una eina d'avaluació creada per Charity Rowland, doctora de la Facultat de Salut i Ciències de la Universitat d'Oregon, i dissenyada per determinar amb exactitud com es comunica un individu, així com per proporcionar un marc conceptual que determini objectius de comunicació conseqüents. Va ser pensada, en el moment de la seva creació, perquè servís a especialistes de la parla i el llenguatge a l'hora de documentar les habilitats de la comunicació expressiva de persones que tenen discapacitats severes, incloent-hi dificultats sensorials, motores i/o cognitives.

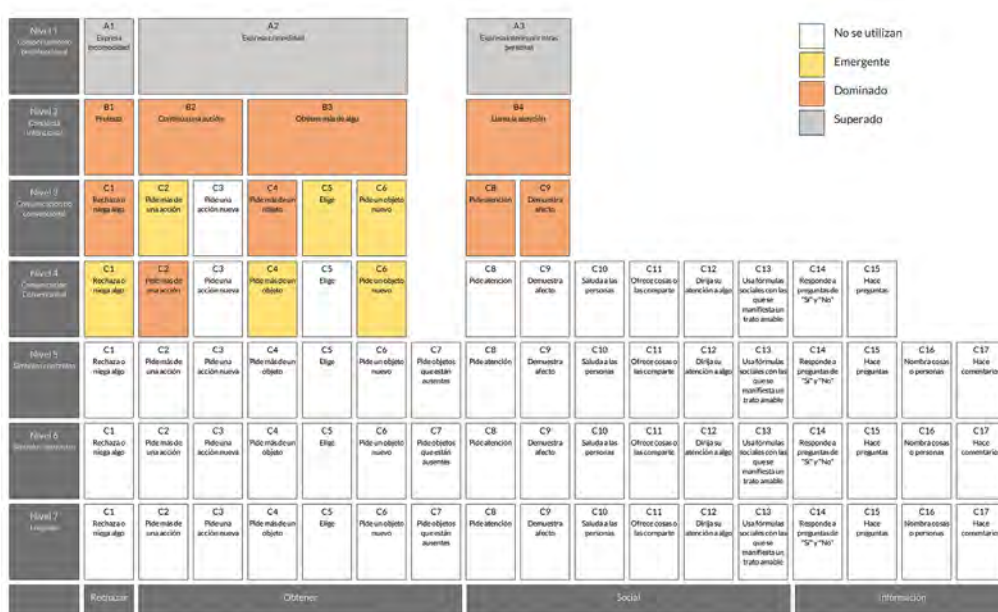
El seu disseny, però, és molt intuïtiu, i s'anuncia perquè pugui ser utilitzada tant per experts com per famílies. Per

començar a avaluar cal, en primer lloc, introduir informació del subjecte referida a diagnòstics i dades de caràcter personal. Posteriorment, la Matriu proposa quatre enunciats que descriuen les destreses de comunicació del subjecte i cal marcar aquell que el defineixi millor.

A continuació, l'eina formula preguntes que s'agrupen en quatre grans dominis: rebutjar, aconseguir, social i informació. Per exemple, una pregunta pot ser: Pot notar que la persona no vol quelcom específic, com ara un aliment? I, si és així, què fa la persona per fer-li veure que no vol quelcom? En completar les preguntes que va fent la Matriu, s'obté un perfil (Figures 1 i 2) en el qual es mostren els comportaments de la persona i en quin nivell es produeixen. A més, proporciona una llista de destreses comunicatives (el que fa la persona per comunicar). La pàgina fins i tot elabora un informe que desglossa tots aquests elements.

Figures 1.

Figures 2.

Figures 1 i 2. Dues Matrius de Comunicació resultants de l'avaluació de dos infants diferents. S'hi observa el diferent desenvolupament comunicatiu i de competències emergents i assolides.

Figures 3.

	Linguísticos	Operacionales/cognitivos/sensoriales	Sociales	Estratégicos
COMPORTAMIENTO PREINTENCIONAL	Rechaza expresando incomodidad	Conciencia de uno mismo, conciencia corporal	Reconoce voces familiares	
	Obtiene expresando comodidad	Localiza sonidos	Explora el rostro humano	
COMPORTAMIENTO INTENCIONAL	Muestra interés por las personas	Reconoce melodías		
	Se dirige hacia estímulos que le llaman la atención	Seguimiento visual temprano, fijación de la mirada		
COMUNICACIÓN NO CONVENCIONAL	Protesta cuando algo le molesta	Explora el campo visual	Llama la atención de los otros	Busca un objeto deseado
	Obtiene más de algo	Hace fijamientos y seguimientos visuales	Imita expresiones faciales	
COMUNICACIÓN CONVENCIONAL	Rechaza moviéndose, alejándose, empujando, gritando o haciendo muecas	Tiene conductas anticipatorias		
	Da respuestas positivas con la cabeza, con contacto visual, sonriendo o cogiendo	Establece la relación causa-efecto de forma sencilla		
COMUNICACIÓN SIMBÓLICA EMERGENTE	Responde con cualquier modo de forma consistente a alguien (gestión de turnos básica)	Explora formas, funciones y propiedades de objetos		
	Asiente y nega con gestos	Explora y busca objetos	Reconoce personas y objetos	Entiende que su comunicación (vocalización, expresión...) tiene efectos en el entorno
COMUNICACIÓN EMERGENTE TRANSICIONAL	Pide señalando, mirando o dirigiendo a alguien a algo		Demuestra afecto	
	Pide más o repetición con cualquier modo	Atiende a un objeto o actividad con alguien	Se comunica socialmente sonriendo, moviendo la mano o cogiendo objetos	Muestra frustración cuando no ha podido comunicarse
COMUNICACIÓN EN CONTEXTOS FAVORABLES	Se comunica para controlar actividades (más, ya está, para) utilizando habla, pictogramas o gestos reconocibles	Demuestra memoria visual	Responde a la comunicación con la expresión facial, gestos, escuchando o actuando	
	Pide algo con vocalización, señalando o con comunicador		Presta atención a la comunicación con interlocutores	
COMUNICACIÓN PRE-AUTÓNOMA	Usa el nombre de un objeto para pedirlo o nombrarlo en una elección de 2 o más en actividades cotidianas	Atiende al SAAC mirándolo, escuchándolo o acercándose	Participa en actividades compartidas de forma activa	Consigue la atención del interlocutor antes de comunicar un mensaje
	Pide o nombra una acción entre 2 o más en actividades cotidianas	Muestra interés por el comunicador explorándolo (tocando, etc.) pero no necesariamente para comunicarse		
COMUNICACIÓN AUTÓNOMA	Describe cualidades sensoriales sencillas	Utiliza el botón atrás para navegación básica	Utiliza mensajes de gestión de actividad (para, más, ya está...) más que conductas disruptivas	Se da cuenta que tiene que repetir un mensaje cuando no se ha oído/entendido/interpretado bien
	Utiliza mensajes simples en actividades cotidianas	Reconoce que el comunicador necesita ajustes (por ejemplo, que no funciona, volumen bajo...)	Realiza pequeños diálogos en actividades cotidianas sin error	Busca otra forma de comunicarse cuando algo no se ha entendido
COMUNICACIÓN EN CONTEXTOS FAVORABLES	Utiliza palabras de diferentes categorías (comida, personas, transporte...)	Enciende y apaga el comunicador cuando otros lo dicen	Saluda y se despide	Pide o coge el comunicador cuando lo necesita
	Utiliza adjetivos sencillos (colores, formas, posición, comparación)		Presta atención a los interlocutores de forma consistente	
COMUNICACIÓN EN CONTEXTOS FAVORABLES	Utiliza iniciadores de frase (Yo quiero..., yo tengo...) en actividades estructuradas o rutinas	Pide ayuda para ajustar el comunicador	Hace comentarios en una actividad	Tiene una estrategia para iniciar conversaciones con personas que no suele hablar
	Utiliza verbos comunes o de rutina (poner, ir...)	Selecciona el volumen	Utiliza frases como "por favor", "gracias"	Busca la atención y la comprensión de su interlocutor
COMUNICACIÓN EN CONTEXTOS FAVORABLES	Utiliza frases de dos palabras con diferentes combinaciones	Pide cargar el dispositivo	Empieza y acaba conversaciones con frases grabadas en conversaciones de más de dos turnos	Utiliza estrategias para corregir malentendidos como decir letra inicial, reformular...)
	Responde preguntas con mensajes de charla rápida	Busca que se vea bien el dispositivo	Comparte sus novedades con mensajes de "Sobre mí" con ayuda	Utiliza estrategias para ir más rápido
COMUNICACIÓN EN CONTEXTOS FAVORABLES	Utiliza los plurales	Navega por categorías en actividades rutinarias	Tiene conversaciones de más de dos turnos en diferentes contextos	Persiste cuando hay malos entendidos.
	Reconoce el sonido de algunas letras	Borra los mensajes	Hace bromas o comentarios graciosos con mensajes grabados	
COMUNICACIÓN EN CONTEXTOS FAVORABLES	Comienza a jugar con combinaciones de letras	Participa en añadir nuevo vocabulario o su colocación	Sigue una conversación y puede responder preguntas generales	
	Utiliza el pasado y futuro	Lleva el comunicador de un sitio a otro de forma independiente o pidiendo ayuda	Hace peticiones variadas en diferentes contextos	
COMUNICACIÓN PRE-AUTÓNOMA	Organiza de una manera lógica la información, para contar historias	Limpia el dispositivo o pide a otros que lo hagan, independientemente	Hace comentarios, cuando alguien está hablando para participar en la conversación (ejemplo: ¿De verdad?, ¡Genial!, Eso suena terrible, etc)	Utiliza introducciones de conversación con interlocutores desconocidos
	Realiza cuestiones utilizando mensajes de "charla rápida"	Participa en añadir palabras al comunicador	Comparte información nueva o inusual, con significado personal, utilizando la variedad de herramientas comunicativas del dispositivo	Comunica la intención de participar en una conversación (ejemplo: "Tengo una pregunta")
COMUNICACIÓN PRE-AUTÓNOMA	Hace frases de más de 3 palabras, combinando vocabulario núcleo y complementario	Participa de forma básica en el proceso de edición (ejemplo: modo edición, etiqueta, imagen, etc...)	Cambia de tema de manera sutil con sugerencias (ejemplo: "Tengo algo que contarte", o "¿Adivina qué?")	Reconoce cuando los interlocutores no han entendido la intención de los mensajes, y utiliza una frase para advertir (ejemplo: "espera", "Déjame explicarte, otra vez", etc)
	Utiliza múltiples palabras de descripción de una variedad de categorías (ejemplo: colores, tamaños, posicionamiento, comparación...)	Ajusta el volumen del dispositivo que es apropiado al entorno	Selecciona temas interesantes para compartir	Gestiona de manera proactiva las interacciones (ejemplo: "Espera", "eso es", "sí, sí", etc)
COMUNICACIÓN PRE-AUTÓNOMA	Utiliza palabras disponibles en el comunicador para referirse a palabras o mensajes no disponibles (ejemplo: espagueti para pasta)	Navega por páginas/mensajes/vocabulario para actividades, temas o compañeros nuevos o inusuales.	Cambia el estilo de comunicación según las características del interlocutor y/o situación	Indica el cambio de tema con un mensaje apropiado
		Navega por diferentes tipos de mensajes o herramientas (ejemplo: categorías, preguntas rápidas, vocabulario núcleo, vocabulario clave, etc)	Reconoce cuándo/cómo interrumpir una interacción	
COMUNICACIÓN AUTÓNOMA		Navega por los diferentes pronombres, verbos, adjetivos, sustantivos...	Solicita información (ejemplo: ¿Cuándo? o ¿Dónde?)	
			Realiza preguntas centradas en el interlocutor o relacionadas con la conversación.	
COMUNICACIÓN AUTÓNOMA	Crea frases de más de 4 palabras combinando vocabulario núcleo y complementario y charla rápida	Pide que se corrijan fallos del dispositivo o está pendiente de actualizaciones	Solicita aclaraciones	Utiliza distintas estrategias para prevenir o enmendar malentendidos en las conversaciones
	Utiliza palabras/mensajes disponibles en el dispositivo para definir o describir palabras/frases no disponibles (ejemplo: pasta para espaguetis)	Accede a funciones extras como el control de entorno, correo electrónico, etc	Realiza preguntas y comentarios relacionados con el tema de conversación	Planifica con antelación conversaciones efectivas (ejemplo: prepara y organiza los mensajes antes de tu cita con el médico)
COMUNICACIÓN AUTÓNOMA	Compone frases complejas y compuestas, utilizando conjunciones (ejemplo: y, porque, sí, que, pero, etc.)	Utiliza funciones avanzadas como el historial del chat, correcciones en la pronunciación o participa en la edición	Comienza y termina conversaciones, usando una variedad de mensajes de charla rápida, palabra a palabra o deletreado	Selecciona el modo de comunicación apropiado a las diferentes situaciones e interlocutores
	Demuestra habilidades de deletrear apropiadas para la edad con o sin uso de palabras o símbolos de predicción		Realiza cuestiones focalizadas en el interlocutor, utilizando vocabulario relativo al tema para continuar la conversación	Analiza los errores en tus interacciones de comunicación y crea estrategias para abordarlos
			Comienza, continúa, alarga y finaliza las conversaciones de manera apropiada	

* Basado en el documento Goals for AAC de Tobii Dynavox. Disponible on-line

Figures 3. Taula Fites per a la Comunicació. El professional ha de resseguir cadascuna de les habilitats i marcar aquelles que la persona avaluada té desenvolupades.

Les Fites per a la Comunicació, per la seva banda, pretenen ser una guia o referència dels reptes a aconseguir per part dels usuaris de SAAC. Les Fites es basen en el document AAC Goal Grid elaborat per l'empresa Tobii Dynavox. Per tant, no són, per si soles, una escala de valoració. S'estructuren a partir de quatre eixos: lingüístic, operacional, social i estratègic, i al llarg de nou etapes de desenvolupament, des del comportament preintencional (primera etapa) fins a la comunicació autònoma (darrera etapa). Per omplir les Fites per a la Comunicació, es pot descarregar l'arxiu Excel a www.bj-adaptaciones.com. En aquest cas, es requereixen més coneixements tècnics sobre comunicació i la participació de les famílies és molt més complicada. El procés de revisió, però, és relativament senzill. D'acord amb com es va organitzar el grup de treball, qui l'utilitza ha de marcar cada ítem segons si la persona avaluada ha assolit l'objectiu (Sí), si mai s'ha observat que la persona ho hagi aconseguit (No) o bé si l'hem observat alguna vegada (P, en progrés). D'aquesta manera imitem el funcionament de la Matriu de Comunicació i es poden establir paral·lelismes entre ambdues eines.

Per les seves característiques, la Matriu de Comunicació i les Fites per a la Comunicació són recursos complementaris, que analitzen moments del desenvolupament comunicatiu lleugerament diferents. La Matriu aporta una definició molt precisa de la comunicació des del nivell més bàsic, el preintencional, fins a l'assoliment del llenguatge. Parlaríem, per tant, d'una gradació que va d'aquella situació en què el comportament no està sota el control de la persona, tot i que reflecteix el seu estat general, i en la qual és el cuidador qui interpreta moviments corporals, expressions facials i sons, fins al moment en què la persona combina símbols, concrets o abstractes, d'acord amb les regles gramaticals. Les Fites per a la Comunicació aporten informació rellevant, principalment, sobre els aspectes competencials tant de la comunicació (aspectes operacionals, cognitius i sensorials, lingüístics i socials) com respecte del suport que utilitza per comunicar l'usuari de SAAC que avaluem (estratègics).

Així doncs, la Matriu afina més l'observació sobre els primers estadis de la comunicació. Desgrana més clarament els registres i les competències de la persona avaluada. Les Fites apunten a uns nivells superiors, motiu pel qual matisen i complementen la Matriu. En el cas del llenguatge i els símbols abstractes, per exemple, les Fites són molt més concretes, i aporten més informació pragmàtica perquè, entre d'altres coses, reflecteixen millor les habilitats de la persona.

OBJECTIUS

La hipòtesi subjacent de la recerca era que l'ús de la Matriu de Comunicació complementat amb les Fites per a la Comunicació facilitaria l'avaluació i milloraria la planificació de la intervenció en alumnes i usuaris amb greus dificultats de comunicació. Per aquest motiu, es va determinar comprovar si les eines permetien:

1. Unificar criteris d'avaluació.
2. Facilitar el fet de compartir la informació entre professionals utilitzant el mateix llenguatge.
3. Millorar la presa de decisions en la intervenció.
4. Ajudar a marcar els objectius específics de la programació de comunicació i llenguatge.

Per tot això, els objectius específics que es van plantejar en aquest projecte van ser:

1. Avaluar la conducta comunicativa d'alumnes i/o usuaris amb les característiques esmentades.
2. Implementar la Matriu de Comunicació i les Fites per a la Comunicació en el dia a dia del centre com a eina de valoració logopèdica.
3. Valorar la idoneïtat de l'ús de la Matriu i les Fites per detallar el perfil comunicatiu de la persona.

RESULTATS I CONCLUSIONS

Durant el període d'estudi, s'ha analitzat la utilitat de la Matriu de Comunicació i de les Fites per a la Comunicació, i s'ha comprovat que, certament, el seu ús unifica criteris d'avaluació de la comunicació en l'atenció al col·lectiu.

La utilització de les eines mencionades ha permès a les professionals disposar d'un mateix patró d'anàlisi i de criteris d'avaluació homogenis. Si, a més a més, tenim en compte el perfil complex del col·lectiu al qual s'atén i es dona servei, la implementació ha millorat l'objectivitat del treball.

És cert, i s'ha confirmat la idea, que **diffícilment una eina pot assegurar la completa objectivitat en el procés de valoració.** En aquest sentit, la Matriu de Comunicació no ha estat dissenyada específicament per avaluar el col·lectiu de persones amb paràlisi cerebral ni, especialment, amb pluridiscapacitat. Les Fites per a la Comunicació, per la seva banda, són un document creat per guiar les adquisicions dels usuaris de SAAC, entre els quals es compten aquestes persones. Tenint present això, la suma de recursos, cadascun amb les seves particularitats, permet abordar l'avaluació de forma rigorosa, reduint la subjectivitat en la valoració d'habilitats només descrites a través de l'observació i el seguiment.

Al mateix temps, la unificació de criteris no és un avenç únicament atribuïble a les eines. Davant la possibilitat de marge d'error, es proposa que més d'un professional de l'equip d'atenció directa pugui passar aquests recursos i avaluar la persona. Així s'augmenta l'objectivitat de les respostes i es pot millorar el coneixement del context comunicatiu, ja que totes les persones comuniquen diferent depenent d'on es troben i dels interlocutors que tinguin. L'ús de l'eina juntament amb el procés de consens és el que garanteix aquesta precisió superior.

Amb relació als criteris, el procés resulta interessant perquè es proposa una avaluació de la comunicació centrada únicament en la capacitat d'expressió, i deslligada de l'anàlisi cognitiva. Tot i que a la llarga és imprescindible conèixer aquest aspecte, ambdues eines permeten canviar la mirada i evitar el filtre cognitiu, que en algunes situacions pot distorsionar l'observació.

Responent a la segona hipòtesi, tant la Matriu de Comunicació com les Fites per a la Comunicació generen un document final de registre de les competències comunicatives. La descripció de cadascun dels nivells comunicatius fixa un llenguatge comú a l'hora de parlar sobre les habilitats de l'usuari i facilita una valoració més tècnica, formal i estandarditzada, en què s'empra un vocabulari específic i una descripció exhaustiva de les destreses presents.

Aquestes eines resulten útils no només per als professionals experts en comunicació, sinó també per al conjunt de l'equip que atén l'usuari de SAAC, ja que poden comprendre com s'estructura i es desenvolupa la comunicació en cada cas. A més, el fet que aquesta informació arribi a tots els professionals que treballen amb la persona, i que entenguin les necessitats i objectius de cadascuna d'elles, facilita que s'estableixi una estratègia interdisciplinària que augmenta el valor de l'atenció en l'àrea de comunicació. Si, fins al moment, les professionals especialitzades en comunicació veien que la seva feina era aïllada i concreta, en sessions individuals o en un petit grup, a partir d'ara aquestes eines poden servir per impulsar esforços conjunts que beneficiïn el desenvolupament de la comunicació en tots els moments del dia i en qualsevol tipus d'acció, de manera que s'evitarà que l'usuari només utilitzi el SAAC en activitats específiques.

Més enllà dels professionals del centre i/o altres organitzacions d'atenció a les persones amb paràlisi cerebral i pluridiscapacitat, aquestes eines també permeten apropar l'avaluació de la comunicació a les famílies. És a dir, pares, mares, germans i/o altres persones de l'entorn proper poden donar i rebre informació sobre la comunicació de la persona usuària de SAAC. La veu de la família augmenta i millora els registres de les competències i habilitats comunicatives, i pot apropar els professionals a conèixer recursos que dins del context de l'entitat no es donen, però que la persona utilitza en altres àmbits.

Per tant, la Matriu i les Fites afavoreixen el traspàs d'informació i expandeixen el coneixement i la responsabilitat d'un treball integral i interdisciplinari en el camp de la comunicació. Algunes de les famílies han comunicat a les professionals que haver participat en aquesta avaluació els ha fet sentir més a prop de la feina dels especialistes i els ha ajudat a comprendre una mica millor els seus fills i filles. Això fa créixer la utilitat de les eines més enllà del treball tècnic a l'entitat i permet repensar la comunicació amb l'entorn, per explicar l'atenció que s'ofereix a la persona, evidenciar els progressos realitzats amb un document compartit

en l'àmbit del centre, i implicar-los en el treball per consolidar la comunicació mitjançant SAAC.

Si saltem a les hipòtesis tercera i quarta, **les professionals del grup de treball constaten que l'ús de la Matriu de Comunicació i les Fites per a la Comunicació ha permès autoavaluar la tasca dels equips professionals a l'hora de definir les competències comunicatives de l'individu i intervenir-hi.** Gràcies al detall que ambdues eines ofereixen, es poden formular objectius de treball molt més concrets, així com avaluar continuadament el progrés de la persona usuària o, en el cas contrari, el deteriorament que pugui existir. Això permet ubicar la persona en un nivell precís de comunicació que, a més a més, serà compartit pel conjunt de l'equip. En conclusió, afavoreix la intervenció logopèdica.

Tant la Matriu de Comunicació com les Fites per a la Comunicació ofereixen a qui les utilitza un nou enfocament sobre les competències comunicatives de les persones amb paràlisi cerebral i discapacitats similars. Més enllà dels recursos i les habilitats de què disposa la persona en el moment de l'examen, ambdós sistemes permeten una visió positiva, que treu a la llum noves competències i que anima a seguir avançant en la intervenció i a la redefinició continuada dels objectius que donin resposta a les necessitats comunicatives de l'usuari.

Per a una intervenció continuada i ajustada a les necessitats de la persona és imprescindible marcar objectius específics de comunicació i llenguatge. L'estudi dut a terme al llarg dels últims nou mesos permet afirmar que les dues eines milloren la definició dels objectius específics. La Matriu i les Fites permeten diferenciar cada persona i cada una de les habilitats de comunicació, així com les seves necessitats concretes. La possibilitat d'ajustar la intervenció a cada cas suposa una millora significativa de l'atenció que hem de valorar molt positivament i que cal aprofitar per enfortir les entitats socials d'atenció a les persones amb paràlisi cerebral i pluridiscapacitat. ■

Bibliografia:

- Baumgart, D., Johnson, J. i Helmstetter, E. (1996). Sistemas alternativos de comunicación para personas con discapacidad, Alianza Psicología.
- Bja Adaptaciones (2017). Hitos para la comunicación. Recuperat de <https://blog.bjadaptaciones.com/hitos-para-la-comunicacion>
- Cabré, N. (2006). [Comunicació a les Jornadas Nacionales de sistemas aumentativos de comunicación – Inèdita]. Evaluación y toma de decisiones para la intervención respecto a los sistemas aumentativos de comunicación.
- Rowland, C. (2004). Matrix Communication. Recuperat de: <https://communicationmatrix.org/Matrix/About>
- Von Tetzchner, M. i Martinsen, H. (1993). Introducción a la enseñanza de signos y al uso de ayudas técnicas para la comunicación, Visor.

www.somlogopedes.cat

**Un logopeda fa molt més
del que penses**